

Svenska flugporträtt 6

av Ingemar Struwe

HÖSTFLUGAN ÄR ETT VÅRTECKEN!

Musca autumnalis

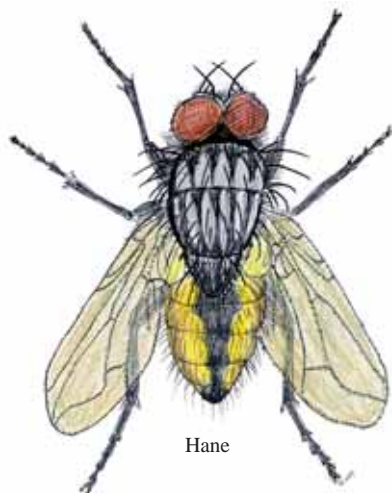
Oupplysta personer med konventionell världsbild som får höra talas om mitt flugintresse brukar inte sällan fnysa och fälla den nedlåtande kommentaren: Flugor, det är såna man slår ihjäl! Då tänker de förstås på flugor som gråa irritanter, husflugor kort och gott. Vad hjälper det då att man beskriver de övriga 83 flugfamiljerna i Sverige med deras fascinerande svenska familjenamn och deras ofta osannolika former, färger och levnadsvanor. När man försöker förklara att familjen husflugor, *Muscidae*, har 368 kända svenska arter, gör det knappast saken bättre. Att de skulle kunna vara vackra vill ingen tro. Till och med etablerade entomologer med andra specialiteter kan vara svåra att övertyga. Ändå utmanar jag här och hyllar en av dessa muscider, höstflugan.

Släktet *Musca* med fyra svenska arter innehåller bland annat den egentliga, tveklöst besvärande arten *Musca domestica* (husflugan) som ju föredrar inomhusmiljön och framför allt våra kök. Man kan träffa på den utomhus men det är mera sällan. Annat är det med *Musca autumnalis* (höstflugan) som mer sällan ansamlas inomhus, och när det sker är det på eftersommaren och hösten då husflugan har lämnat scenen. Om vi sålunda klarar oss undan höstflugan rätt bra är det värre för nötkreaturen. Husflugan utvecklas som larv i allehanda former av spillning och animalisk kompost medan höstflugan definitivt föredrar kodynga vilket kan förklara en del av deras olika val av miljö. Husflugan skyr solskenet medan höstflugan är en riktig soldyrkare och samtidigt mycket mer köldtålig.

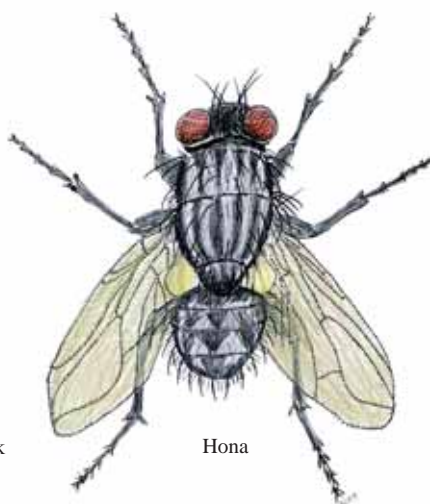
Husflugan är en kosmopolit som följt människan till alla platser dit hon anlant, men höstflugan är annorlunda även i detta avseende. Egentligen strikt palearktisk anlände hon först 1952 till Nordamerika! Men sen gick det fort med expansionen.

Tidiga, kyliga vårdagar dyker höstflugans vackert svart-gula hannar upp i det värmande solskenet på husväggarna. De sitter sällan och glest utströdda i mängder på väggen. De dekorativt svart-grått tecknade honorna är alltid i minoritet. De föredrar gärna horisontella ytor att sitta på, t.ex. mitt blankvita balkongräcke där de sitter uppradade som jaktflygplan på ett hangarfartygsdäck, sida vid sida, alla vända i samma riktning mot den värmande solen. Både hannarna och honorna har en kritstrecksrändig kavaj över thorax, hannarna med mörkare och bredare streck. Hannarnas stora ögon är sammanstötande i pannan som ett par moderna solglasögon. Bakkroppen är hos hannarna svart med stora gula sidofält medan honorna har en dräktkjol sobert mönstrad i grått och svart. Efter sin period som vårprimör försvinner höstflugans imagines ur bilden för att återkomma sent på säsongen.

Eftersom höstflugorna övervintrar som fullbildade och är lättväckta kan man få se dem på husväggen mitt i vintern någon mild, solig dag. Och det är ju också därför de är ett av våra tidigaste vårtecken, före nässeljäril och citronfjäril, men det lär nog dröja innan vi får läsa tidningsnotiser om att den första höstflugan iakttagits om våren!

Hane

Hona

Illustrationer:
Liz Egebäck Foxbrook